

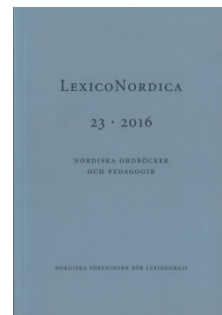
LexicoNordica

Forfatter: Merete Birkelund [Gyldendals *Fransk-Dansk Stor Ordbog*]

Anmeldt værk: Nils Soelberg: *Fransk-Dansk Stor Ordbog*, Gyldendals Røde Ordbøger. Gyldendal 2015.

Kilde: LexicoNordica 23, 2016, s. 207-222

URL: <https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© 2016 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Gyldendals *Fransk-Dansk Stor Ordbog*

Merete Birkelund

Fransk-Dansk Stor Ordbog, Gyldendals Røde Ordbøger. Af Nils Soelberg, fhv. lektor i fransk ved Københavns Universitet. Gyldendal 2015. 65.400 opslagsord og 34.500 udtryk og vendinger. Online: <ordbog.gyldendal.dk>.

1. Ordbøger som fascination og praktisk værktøj

Lad mig starte med en indrømmelse, nemlig at ordbøger er fascinerende læsning! Tænk alle de ord, man ikke kender eller er fortroelig med, og som man kan finde en oversættelse til i en ordbog. Ordbogen oplyser om ikke bare én oversættelse, for der findes næppe noget 1:1-forhold mellem to forskellige sprog, men den giver typisk også eksempler på de mange forskellige sammenhænge og kontekster, et enkelt ord kan indgå i. Det er det, der gør oversættelse mellem to forskellige sprog til et så fascinerende område at beskæftige sig med. Jeg skal også indledningsvist komme med en anden indrømmelse, nemlig at jeg har et aldrig afsluttet særligt passioneret forhold til ordbøger i papirformat: Der er noget fascinerende og evigt nysgerrighedsskabende og taktilt dragende ved at bladre og søge rundt i en ordbog og blive suget ind i betydningen af andre ord end lige netop det, man som udgangspunkt søgte.

Ved anvendelsen af onlineordbøger er fascinationen en anden, nemlig den at den elektroniske ordbog er et uhyre effektivt og hurtigt værktøj for brugeren. Som underviser i oversættelse ved jeg, at ordbøger er et helt uundværligt værktøj for de studerende i forbindelse med træning i oversættelse, men ordbøger er også mindst

lige så uundværlige for den professionelle oversætter. Gyldendals *Fransk-Dansk Stor Ordbog* (herefter forkortet FDSO) er derfor en glædelig nyhed inden for udvalget af fransk-danske onlineordbøger.

2. Ordbogens omfang og sproglige områder

FDSO er øget væsentligt i omfang i forhold til den digitale *Fransk-Dansk Rød* (herefter forkortet FDR), der er baseret på Gyldendals Røde *Fransk-Dansk Ordbog* fra 2012 (10. udgave af N. Chr. Sørensen & Else Juul Hansen)¹. FDSO indeholder hele 65.400 opslagsord og 34.500 udtryk og vendinger². Den hører således til blandt de største på det danske marked sammen med Blinkenberg & Høybyes *Fransk-dansk* og *dansk-fransk ordbog* (ordbogen.com) fra 2012³.

Som det fremgår af Gyldendals omtale af FDSO, dækker den såvel det almensproglige som en del af det fagsproglige område, bl.a. fagligt, teknisk og litterært sprog, så også her er ordbogen udvidet i forhold til den digitale udgave af FDR, der kun dækker det almensproglige, og som derfor primært henvender sig til generalistbrugeren. Med FDSO søger man således at henvende sig til en bredere brugergruppe, dvs. til professionelle brugere og studerende ved videregående uddannelser. Med dette omfang synes Gyldendal at have fundet frem til et format, som vil kunne leve op til bl.a. studerendes behov og forventninger. De efterlyser ofte en ordbog, der er overskuelig, nem og hurtig at bruge, og som har et omfang, der gør det muligt at løse en lang række af de problemer, de støder på i arbejdet med oversættelse inden for sprogparrat

1 Jf. Palmgren (2013).

2 Set i forhold til FDR's 53.000 opslagsord og 42.000 udtryk og vendinger.

3 Til sammenligning har onlineudgaven af Blinkenberg & Høybyes *Dansk-Fransk* og *Fransk-Dansk Ordbog* (2012) ca. 175.000 danske opslagsord og godt 1.000.000 franske gengivelser af ord og ordforbindelser, ca. 85.000 franske opslagsord og over 1.000.000 danske gengivelser af ord og ordforbindelser.

fransk og dansk. Umiddelbart synes FDSO også at kunne honorere kravet om tilstrækkelig diversitet inden for forskellige fagområder.

3. Opslagsoplysninger

Man har i FDSO mulighed for at finde mange forskellige oplysninger om det enkelte opslagsord. Her åbner onlineudgaven op for talrige valg, selv om de ikke alle endnu er fuldt udfoldede. Der gives selvsagt en oversættelse af det enkelte opslagsord, men udover ækvivalenten gives også eksempler på de mulige sammenhænge, det enkelte ord kan indgå i under 'Udtryk & vendinger'. Her tillader en online-udgave af en ordbog en langt større fleksibilitet mht. løbende udvidelser og tilføjelser, samtidig med at formatet giver mulighed for at bevare ældre og mindre hyppige ord, da man ikke på samme måde som ved en ordbog i papirformat er begrænset af krav til det konkrete fysiske omfang. Er ordbogen online som FDSO, kan der medtages helt nye udtryk, samtidig med at ældre og mindre hyppige brugte ord kan bevares. På den måde imødegår FDSO de til tider kortsigtede valg, en papirudgave undertiden må ty til⁴.

Det enkelte opslag giver brugeren rig lejlighed til at dykke ned i de mange underbetydninger og (typiske) sammenhænge, opslagsordet kan indgå i, alt sammen illustreret med eksempler og deres oversættelse. Derudover kan der søges på 'Synonymer' og 'Antonymer', 'Starter på' og 'Slutter på', hvilke muligheder dog på tidspunktet for denne anmeldelse ikke ser ud til at være aktiverede, men onlineordbogen kan jo nemt opdateres løbende, så mon ikke disse muligheder vil blive aktiveret og udfoldet efterhånden?

Til alle ord er det muligt at høre ordets udtale på fransk, hvilket er en glimrende opfindelse, ligesom der også gives en fonetisk transskription af ordet, dog uden trykmarkering, men brugeren

4 Se Palmgren (2013:251).

er rigtig godt hjulpet med disse supplerende oplysninger om den franske udtale.

Generelt gælder det for alle opslag, at der gives oplysninger om tilhørsforhold til ordklasse og det enkelte opslagsords karakteristika (jf. afsnit 4 nedenfor). Man kan også søge mere detaljerede oplysninger om det givne opslagsord under overskrifterne ‘Bøjninger’, hvor man kan “Se flere oplysninger om opslagsordet”. Endelig gives der ‘Muligheder for at udskrive ordbogsartiklen’, hvilket dog på anmeldelsestidspunktet annonceres som en mulighed, der “Kommer snart!”.

4. Grammatiske forklaringer

FDSO giver brugeren god hjælp under arbejdet med oversættelse mellem fransk og dansk, ikke bare hjælp til at vælge den rette ækvi-valent, men også grammatisk hjælp i form af korte forklaringer til de forskellige ordklasser. Ved alle ordklasser, fx sb. (substantiv), vb. (verbum), adj. (adjektiv), adv. (adverbium), konj. (konjunktion) kan der klikkes på en grammatisk forklaring, hvilket i øvrigt også er tilfældet i den mindre onlineordbog FDR.

Her skal blot gives et par smagsprøver på disse grammatiske forklaringer. Om et substantiv hedder det således:

sb. = substantiv = navneord. Substantiver er ord, der betegner levende væsener, ting, steder og begreber, fx *kvinde, hund, hav, liv, tro, matematik*. De bøjes i køn (*en kvinde, et barn*), tal (*flere kvinder*), bestemthed (*kvinden*) og kan også udtrykke genitiv (= ejefald) (*en kvindes barn*).

Man kunne her have ønsket sig franske eksempler i forklaringen, evt. med dansk oversættelse, netop da brugerens indgang er en fransk glose. Forklaringen på et verbum lyder som følger:

vb. = verbum = udsagnsord. Et verbum udtrykker handling eller tilstand, fx *hun løber* eller *jeg er*, og kan bøjes i tid: *at være, jeg er, jeg var*. Verber er nødvendige for, at et udtryk kan blive en sætning.

Her får man en nærmest minimalistisk forklaring, der oplyser brugeren om et verbums beskaffenhed, vel at mærke en bruger, som ikke ønsker en meget fyldestgørende grammatisk forklaring. Forklaringen er identisk med den, man finder i *FDR*, men burde efter min mening have været revideret her, for de franske verber bøjes jo også i person og tal i modsætning til dansk, som har samme form, uanset tal og person. Den grammatiske forklaring er altså udelukkende gældende for det danske sprog. Og hvad med infinitiven, som der henvises til i ovenstående forklaring på et verbum? En infinitiv tilhører som bekendt ikke kategorien 'tid' og kan kun angive tid perifrastisk sammen med et verbum i perfektum participium. Eller er der blot tale om en angivelse af lemmaformen af "at være"? Brugeren skal således ikke forvente andet end ret rudimentære grammatiske oplysninger vedrørende (danske) ordklasser og deres karakteristika, så spørgsmålet er, om disse oplysninger er egentligt informative for den mere professionelle ordbogsbruger.

Om adverbier hedder det "Adverbier er ord, der som regel beskriver verber eller adjektiver. De betegner sted, tid, måde eller grad." Her er forklaringen lettere upræcis, for det at finde eksempler på et adverbium, der beskriver et adjektiv med hensyn til sted, synes ikke umiddelbart nemt. Måske burde man her revidere en smule i nogle af de grammatiske forklaringer og ikke blot have overført de oplysninger, som findes i den mindre onlineudgave *FDR*, navnlig når omfanget af *FDSO* er øget og henvender sig til brugere på bl.a. de videregående uddannelser, som alt andet lige må formodes at have større indsigt i grammatikken.

Generelt er ideen med korte grammatiske forklaringer rigtig

god og egner sig fint til en onlineordbog som denne i modsætning til en traditionel ordbog i papirudgave, hvor sådanne oplysninger ville optage uforholdsmæssig megen plads.

For verberne og deres bøjning gælder, at man som bruger er godt hjulpet med FDSO. Ordbogen har holdt fast i at give en fuldstændig oversigt over et verbs forms forskellige bøjninger, nøjagtig som FDR gør det. Man finder altså et komplet bøjningsskema for et givet verbum, dvs. de infinitte verbalformer, infinitiv og participier, herunder også perfektum participium i femininumformen, som er en bøjningsform, der forekommer mig lettere overflødig, men selvfølgelig kun hvis brugeren i forvejen er bekendt med reglerne for kongruens og participiets femininumformer. Derudover gives et komplet bøjningsskema for alle tempusformer i indikativ og konjunktiv, både sammensatte og usammensatte samt imperativs tre former. Et sådan komplet bøjningsskema er praktisk for brugeren, der ikke behøver at anvende andre opslagsværker over den franske verbalbøjning. Dertil kommer, at der i lighed med traditionelle ordbøger også oplyses, om verbet er transitivt eller intransitivt samt om dets mulighed for at indgå i forskellige faste vendinger. Vi har altså her et eksempel på en af onlineordbogens mange muligheder, da man ved bare et enkelt opslag både får et verbs betydning(er), dets tempus- og modusbøjning samt dets mulighed for at indgå i forskellige sammenhænge og faste vendinger. Hurtigt og effektivt!

5. Ordforråd og eksempler på oversættelser

Det er selvfølgelig ikke muligt her at komme ind på alle ordene og deres oversættelse, og jeg vil da også i det følgende kun komme med nogle få udvalgte eksempler. Helt overordnet får man som bruger af FDSO gode og valide oversættelsesforslag, da ordbogen med sine mange eksempler giver praktikerne et fint og ikke mindst

effektivt og hurtigt redskab til brug i den konkrete oversættelsessituation.

5.1. Forkortelser (*sigles*)

Forkortelser (*sigles*) er et område, der ofte er besværligt at håndtere, når der skal oversættes mellem fransk og dansk, ikke mindst fordi fransk benytter forkortelser for fx institutioner, politiske partier, organisationer og fænomener i stort omfang, og fordi der stadigt kommer nye til. Lad os se nærmere på nogle få eksempler i det følgende:

Et opslag på en forkortelse som *SDF* giver følgende oplysninger: *SDF* er et "sb. m./f. (= sans domicile fixe)"; oversættelsen er 'subsistensløs [person], vagabond'. Umiddelbart virker 'subsistensløs' ikke længere som det mest brugte ord på dansk, ligesom 'vagabond' forekommer lettere gammeldags. Til gengæld forekommer den oversættelse, man finder i *FDR*, nemlig en 'person uden fast bopæl, hjemløs person' noget mere tidssvarende, så hvorfor man ikke har holdt fast i dette forslag, er ikke helt klart.

RER, der er et kendt transportmiddel for de fleste med kendskab til Paris' transportsystem, oversættes med 'S-tog'. Her synes den foreslåede oversættelse at have forlagt det parisiske transportsystem til danske forhold, nærmere bestemt til Københavnsområdet; oversætteren uden kendskab til Paris' metrosystem lades altså her en smule i stikken og får placeret sin oversættelse til et andet kulturelt område. Det forslag, som gives af *FDR* ('eksprestog'), forekommer heller ikke godt. En gengivelse med 'lokaltoget' kunne måske have været en bedre løsning.

Andre forkortelser og deres oversættelse har givet redaktørerne anledning til at tilføje forskellige mere eller mindre detaljerede faktaoplysninger. Om *ONU* får man således at vide, at det er en forkortelse for 'Organisation des Nations unies', der oversættes til 'FN', hvorom der yderligere oplyses, at "FN" er forkortelse for 'For-

enede Nationer”, dvs. en forklaring, der ekspliciterer den danske forkortelse.

For det franske højreparti *FN*, der er en forkortelse for “le Front national” gives som oversættelse ‘Nationalfronten’, der dog ikke forekommer at være den gængse betegnelse for partiet på dansk. Til sammenligning har FDR, en faktaoplysning, nemlig at *FN* er et “fransk højreekstremistisk politisk parti”. Til gengæld gives der ikke her en dansk oversættelse til partiets navn.

Slår man op under forkortelsen *CPE*, gives to muligheder, hvoraf den ene fortæller, at *CPE* svarer til “contrat première embauche”, som er en “ansættelseskontrakt for unge under 26 år, med mulighed for afskedigelse uden egentlig begrundelse”⁵. Hertil gives yderligere en længere historisk faktaoplysning: “hist., arb., vedtaget 2006, men trukket tilbage efter stor folkelig modstand”. Umiddelbart er der ikke absolut konsekvens i anvendelsen af de faktaoplysninger, ordbogen stiller til rådighed for sine brugere, idet nogle, som man kan se ovenfor (*CPE*), giver en historisk-samfundsmæssig forklaring, mens andre (*ONU*) forklarer den tilsvarende danske forkortelse. Hvorvidt der er tale om bevidste valg eller fravalg, kan jeg ikke helt vurdere, men man kunne anbefale en vis overensstemmelse mellem de foreslåede encyklopædiske forklaringer og deres detaljeringsgrad. Men mon ikke ordbogen med tiden finder frem til en form for ensartethed mht. disse ekstrarfaktuelle baggrundsforklaringer, når man nu vælger at medtage dem i ordbogen. En inddragelse af sådanne oplysninger forekommer dog at være et fornuftigt valg, ikke mindst når det drejer sig om forkortelser, hvortil der ikke findes nogen tilsvarende ækvivalent på dansk. Som det er nu, har man en fornemmelse af, at redaktionen ikke har taget nogen endelig beslutning om, hvorvidt man vil fokusere på ordbogens fornemste opgave, nemlig at give forslag til oversættelse, eller om man også vil bibringe brugeren encyklopædiske oplysninger.

5 Den anden svarer til ‘inspektor’, dvs. en forkortelse for ‘conseiller principal d’éducation’.

5.2. Andre forkortelser

Af andre forkortelser kan fx nævnes *manif*, der betegnes som ‘uformelt’ for ‘demonstration’. Det er kun ved at klikke på ‘Flere oplysninger’, at man får at vide, at *manif* er en forkortelse for *manifestation*. Personligt ville jeg foretrække, allerede under første opslag, at få at vide, at der er tale om en forkortelse, ellers kan man selvfølgelig lade sig nøje med, at der er tale om et substantiv, der bruges ‘uformelt’.

Det uformelle og dagligdags *ordi* oversættes med ‘computer’ eller ‘pc’. Her ville det være oplysende at få at vide, at det egentlig er en forkortelse for ‘ordinateur’. Slår man op under *ordinateur*, finder man ikke den uformelle forkortelse, hvilket kunne være en fin ekstra bonusinformation for den nysgerrige sprognør.

5.3. Uformelle ord, slang og *verlan*

Det franske sprog er rigt på ord, der bruges uformelt og familiært, men som er en kilde til oversættelsesmæssige udfordringer. Et ord som *pote* oversættes til ‘ven, kammerat, kammesjuk’. I FDR lyder oversættelsen af ordet ‘kammerat, makker, ven’, hvilket umiddelbart virker mere nutidigt fremfor det foreslåede ‘kammesjuk’, der ifølge *Ordbog over det danske Sprog* finder indpas i dansk omkring 1908. En søgning i *KorpusDK* viser ganske vist forekomster på ordet i slutningen af 1990’erne, men efter min bedste overbevisning er ordet ikke længere meget brugt. Det ville med andre ord her være nyttigt at udstyre artiklen med en lille kommentar til den valgte gloses historik. Derudover får man, under rubrikken ‘Faste vendinger’, at vide, at ordet indgår i vendingen *touche pas à mon pote*, som kom ind i det franske sprog som SOS-Racismes officielle slogan i 1985 samtidig med oprettelsen af bevægelsen, der havde som formål at fremme integrationen af unge med fremmed, specielt nordafrikansk herkomst. Når der andre steder i ordbogen gi-

ves plads til faktaoplysninger, kunne der eventuelt også her levnes plads til en sådan historisk oplysning (jf. 5.1).

En del franske slangudtryk har arabisk oprindelse og anvendes blandt unge, ikke mindst blandt unge i forstæderne, *les cités*. Mange af disse udtryk indgår som helt almindelige i unges sprog, men er umiddelbart ikke altid lige lette at afkode. En del af disse udtryk, der ofte har nedsættende betydning, har fundet plads i FDSO, hvilket er en stor hjælp, hvis man er interesseret i unges sprog. Således giver et opslag på *toubab* to betydninger, dels brugt om en 'hvid mand, hvidt menneske, europæer', dels også i en mere nedsættende betydning om 'europæiseret person'. Man leder til gengæld forgæves efter *babtjou*, som anvendes om en etnisk franskmand.

Den almindelige betydning af *bled* som 'landsby' findes, men ikke betydningen 'uvidende person', som også anvendes, især blandt visse grupper af unge. Dets afledning *blédard* med samme semantiske indhold præsenteres som historisk brugt om en "[soldat som gjorde tjeneste i det indre Nordafrika]".

Man leder forgæves efter udtryk som *barka* ('luder'), *chacal* ('fedterøv'), *maboul* ('galning') m.fl. Det er dog klart, at alle slangudtryk ikke kan rummes i ordbogen, navnlig da unges sprog er i konstant og hastig udvikling, men onlineordbogen giver trods alt mulighed for at finde de mest udbredte slangudtryk.

Dette gælder også de mest accepterede og hyppigt brugte eksempler på fænomenet *verlan*. Til dette udbredte fænomen i fransk gives dels en tilnærmelsesvis oversættelse: "[parler verlan – (svarer til) bakke snagvendt]", dels en forklarende lingvistisk kommentar: "[slang, der går ud på at bytte om på ordets udtalte stavelser, uanset stavning. Selve ordet "verlan" er således det omvendte af 'l'envers', dvs. "det omvendte"]".

Nogle eksempler på 'verlan' er *meuf*, der svarer til det omvendte af 'femme'. Hertil gives der to betydninger, dels svarende til 'kone, kælling', dels til 'pige, lækker steg, skår'. Den første oversættelse illustreres med et eksempel som *il amène sa meuf* i betydningen

‘har han taget kællingen med?’, der på dansk har pejorativ betydning, hvilket ikke nødvendigvis altid er tilfældet på fransk. Her må brugeren altså overveje betydningen ud fra det konkrete eksempel, der ønskes oversat. Ordbogen afklarer ikke, om betydningen er nedsættende eller snarere positiv. Her kunne flere eksempler have været oplysende.

For opslagsordet *keuf* svarende til det omvendte af ‘flic’ angives, at der er tale om slang. Betydningen er ‘strisser’ og ‘panser’, men der gives ingen oplysninger om, hvorvidt der er nogen særlig forskel mellem de to ækvivalenter; her må man ty til fx *Den Danske Ordbog*, ifølge hvilken ‘strisser’ er uformelt, mens ‘panser’ kategoriseres som slang. Selv om der her, ligesom i papirudgaven af *Fransk-Dansk Ordbog* fra 2012⁶, skelnes mellem ‘uformelt’ og ‘slang’, ville en skarpere skelnen mellem forskellige stillag være nyttigt for brugeren.

5.4. Litterære og lingvistiske gloser

FDSO inddrager ifølge beskrivelsen af ordbogen også litterært sprog. Jeg har selvfølgelig ikke undersøgt alt, men fx ville jeg gerne have haft en oversættelse til den litterære genre *polar*, inden for hvilken Frankrig står stærkt i dag. Her kan det undre, at man som første betydning finder ‘duks’, en betydning, der hverken findes i Blinkenberg & Høybye (2012) eller i *Petit Robert* (2016). Hvorfra denne betydning stammer, kan jeg ikke umiddelbart finde frem til. Det er først som anden betydning, man får den helt almindelige oversættelse ‘krimi’. Ordet *polar* beskriver ordbogen som ‘slang’ for ‘krimi (roman el. film)’, hvilket efter min bedste overbevisning er upræcist, idet genren i dag officielt omtales som *polar*. Inden for samme genre leder man forgæves efter *roman noir*; der forekommer alle mulige andre udtryk og vendinger, hvori adjektivet *noir* indgår, men det er kun i FDR, man kan finde *roman noir* som

6 Jf. Lorentzen (2013:28-29).

betegnelse for en kriminalroman. Denne oversættelse er tilsyneladende røget ud i den ellers meget udførlige liste over udtryk, hvori adjektivet *noir* kan forekomme. Det burde være forholdsvis nemt at få indføjet blandt de andre udtryk og vendinger.

For den sprogligt interesserede studerende er det ofte nyttigt at kunne oversætte sprogvidenskabelige begreber til dansk. Leder man fx efter begrebet *modalité*, får man en lang række muligheder som ‘vilkår, form, måde, modalitet, fremtrædelsesform, ...’. Her ville det have været nyttigt, om man under de enkelte forslag kunne få at vide, hvilken af de foreslåede oversættelser, der giver den lingvistiske betydning, eller hvis man under ‘Vendinger & udtryk’ kunne have fundet ordet indsat i en række konkrete sammenhænge. Under denne rubrik må man nøjes med et enkelt udtryk, nemlig *modalité alethique*. Det kan undre, at det lige netop er denne form for modalitet, der er udvalgt. Hvorfor ikke *modalité déontique* eller *modalité épistémique*? Eller hvorfor ikke eksempler på ordets brug i andre kontekster? Jeg går ud fra, at denne artikel er under stadig udbygning, så mon ikke der med tiden vil komme flere eksempler på sammenhænge, hvori ordet *modalité* kan indgå?

Mere specialiserede lingvistiske ord skal man dog ikke forvente at finde; således leder man forgæves efter fx begreber, der har med talehandling at gøre, ord som *locution*, *illocution* og *perlocution*. Det skyldes sandsynligvis, at man her bevæger sig væk fra ordbogens egentlige sigte, nemlig at henvende sig til professionelle brugere, men ikke til deciderede eksperter. Det forekommer dog ganske rimeligt og som en fornuftig disposition fra ordbogsredaktørernes side. FDSO er jo netop ikke en ordbog, der er designet til eksperter inden for alle områder, men derimod en ordbog, hvis målgruppe består af forholdsvis avancerede brugere uden decideret ekspertbehov.

5.5. Lidt for den juridisk interesserede

Inden for fagsprogsområder som fx jura er det interessant at se, hvor mange opslagsord der er medtaget i ordbogen. Et par hurtige opslag giver bl.a. følgende inden for det franske retssystem: *tribunal d'instance* '[civil] underret'; *tribunal de grande instance* 'landsret'; *cour de cassation* 'kassationsret'; *cour d'assise* 'nævnin-geret'; *pourvoi en cassation* 'kassationsappel' eller 'kassationsbe-gæring'; *arrêt* 'dom, kendelse'. Til gengæld leder man forgæves efter *cour d'appel* ('appeldomstol'), som man dog nemt kan finde i FDR. Man kan diskutere om oversættelsen 'landsret' for *tribunal de grande instance* er den bedste løsning, da man derved kommer til at blande det franske og det danske domsstolssystem, der er opbygget efter forskellige principper og derfor ikke er helt sammenlignelige. Her kunne en løsning eventuelt være at give en lille faktaoplysning i lighed med, hvad der ses for andre opslag un-der 'Udtryk & vendinger', således som det fx er tilfældet for *petit parquet* "[anklagemyndighedens repræsentant i politisager; kun i Paris, Lyon og Marseille]". Hvorom alting er, så er FDSO jo ikke en juridisk ordbog, og brugeren går da heller ikke forgæves i før-ste omgang. Hvis behovet for stor præcision og nøjagtighed er til stede, må der imidlertid søges i andre mere specialiserede opslags-værker. Man kan da heller ikke forvente, at FDSO skal kunne favne alle specialiserede områder, dens store omfang til trods, men man er alligevel ganske godt hjulpet som almindelig bruger.

6. Brugersens førstehåndsindtryk

Der er rigtig meget godt at sige om Gyldendals *Fransk-Dansk Stor Ordbog*. Man får mange informationer under det enkelte opslag, både med hensyn til ordenes ækvivalenter og mulige oversættelser, og for visse ord også en række encyklopædiske oplysninger. Ord-

bogen er nem og effektiv at bruge, og man bliver hurtigt fortrolig med dens opbygning. Selv om den er ganske fyldestgørende på rigtig mange områder, er der dog også steder, der kan forbedres og måske ovenikøbet på sigt udvides yderligere. Der er stadig ord og vendinger, der endnu ikke har fundet plads i ordbogen (nogle kan til gengæld findes i *FDR*). Gyldendals *Fransk-Dansk Stor Ordbog* mangler stadig at få udfyldt enkelte 'døde' opslagsmuligheder, fx hvad angår udtryk og faste vendinger, bøjningsmønstre m.m. Men der er masser af opslag at tage fat i for den nysgerrige og videbegærlige ordbogsbruger og oversætter, som her har fået et omfangsrigt og yderst effektivt redskab til rådighed.

Litteratur

Ordbøger

Blinkenberg, Andreas & Poul Høybye (1997): *Fransk-dansk ordbog*. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

Blinkenberg, Andreas & Poul Høybye (2012): *Fransk-dansk og dansk-fransk ordbog*. Online: <ordbogen.com>.

Den Danske Ordbog. Online: <ordnet.dk/ddo>.

FDR = Fransk-Dansk Ordbog. Gyldendals Røde Ordbøger. Af Kirsten Jeppesen Kragh, Bruno della Bartolomea m.fl. Online: <ordbog.gyldendal.dk>

Fransk-Dansk Ordbog (2012). Af N. Chr. Sørensen. 10. udgave ved Else Juul Hansen. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S.

KorpusDK. Sproget i brug. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Online: <ordnet.dk/korpusdk>.

Ordbog over det danske Sprog. Online: <ordnet.dk/ods>.

Petit Robert. Dictionnaire de la langue française (2016). Paris: le Robert.

Anden litteratur

Lorentzen, Henrik (2013): Parlez-vous français? Et par ord om den nye fransk-danske i rødt. I: *LEDA-Nyt* 56, 25-30.

Palmgren, Ulla Gjedde (2013): Gyldendals nye Fransk-Dansk Ordbog. I: *LexicoNordica* 20, 249-257.

Merete Birkelund
lektor, ph.d.
Institut for Kommunikation og Kultur
Aarhus Universitet
Jens Chr. Skous Vej 4
DK-8000 Aarhus C
rommbi@dac.au.dk